

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้บรรลุเป้าหมายนั้น ปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากวัตถุดิบ เงินทุน และเทคโนโลยี ก็คือ ประชากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การศึกษานับว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประชากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก (พรทิพย์ สุวรรณโรจน์, 2532 : 54) เหตุที่การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ตามความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่สังคมและประเทศชาติมอบให้ (วัลลภ กันทรวิทย์, 2532 : บทบรรณาธิการ) ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 จึงระบุว่า การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอด ปลอดภัย ความมั่นคง และความผาสุกร่วมกันในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532 ก : 5)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ หน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงมี 2 ลักษณะ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ข : 32-33) คือ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบพฤติกรรม ควบคุม ประสานงาน รวมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือกรมและส่วนราชการต่าง ๆ

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้ปฏิบัติงานสอดคล้องกันเป็นไปตามนโยบายของ
รัฐบาล และของกระทรวงศึกษาธิการ

2) ปฏิบัติราชการประจำทั่วไป ของสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ และราชการที่มีได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของกรมหรือส่วน
ราชการใด โดยเฉพาะ

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. 2522 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการแบ่งส่วน
ราชการออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาคยังแบ่งส่วน
ราชการออกเป็นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการ
อำเภอ

สำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีศึกษาธิการจังหวัดเป็น
หัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการส่งมาประจำเพื่อ
ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติงานในราชการอื่น เป็นหน้าที่ของ
กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ดูแลกำกับเร่งรัดการปฏิบัติราชการของหน่วย
งานทางการศึกษา ทั้งราชการสังกัดส่วนภูมิภาคและส่วนกลางที่ตั้งอยู่ใน
ภูมิภาคภายใต้ข้อบังคับ กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ข : 3) นอกจากนี้ตามนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการที่จะเร่งรัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในด้านกา
รศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมให้มีความคล่องตัวและสัมฤทธิ์ผลมาก
ยิ่งขึ้น โดยให้มีองค์กรกลางทำหน้าที่ในการประสานงาน เพื่อให้เกิดการ
วางแผน การประสานการปฏิบัติตามแผน การตรวจติดตามและประเมินผล
และการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษาร่วมกัน กระทรวงศึกษา
ธิการ โดยมติที่ประชุมอธิบดีครั้งที่ 13/2526 เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2526
และครั้งที่ 5/2527 เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2527 จึงได้กำหนดบทบาท
ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการประสาน
งาน การปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ มีฐานะเป็นผู้แทนกระทรวง
ศึกษาธิการในระดับจังหวัดมีบทบาทในการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะ (สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ก : 1) คือ เป็นศูนย์ข้อมูลสถิติและ

การวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานในลักษณะศูนย์ 3 ศูนย์ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนั้น มีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการโดยเฉพาะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับศูนย์ ข้อมูลสถิติและการวางแผน และการวางแผนการจัดระบบการเก็บข้อมูล ยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ขาดการศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริการและประสานงานยังขาดระบบระเบียบ และรูปแบบการประสานงานให้เกิดอำนาจต่อรอง ทำให้การประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการ จัดกิจกรรม เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปด้วยความยากลำบาก การติดตามประเมินผลขาดเครื่องมือ ขาดนักวิชาการที่จะทำหน้าที่ ศึกษาวิเคราะห์การติดตามประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดย กำหนดให้ปฏิบัติงานภารกิจ 3 ฐานะ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 เป็นต้นไป (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ท : 5-9) ดังนี้

1) ในฐานะกระทรวงศึกษาธิการและองค์การกลางทางการ ศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมในจังหวัด

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ศึกษาธิการ จังหวัดเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนที่เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการและ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้มี คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกรมต่าง ๆ ใน กระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในจังหวัด เพื่อร่วมกันปฏิบัติหน้าที่พิจารณา แนวนโยบายพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม กำหนดแผน งานโครงการและเสนอของบประมาณประจำปี ประสานงานการใช้ ทรัพยากร และแผนงาน/โครงการ รวมทั้งการติดตามประเมินผล การ ปฏิบัติงานในจังหวัด โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนัก งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมจังหวัด กล่าวได้ว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกระทรวง ศึกษาธิการ และเป็นองค์การกลางทางการศึกษา การศาสนาและการ วัฒนธรรมของจังหวัด

2) ในฐานะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค
สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่
ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายสั่งการ และปกครองดูแล
เจ้าหน้าที่ที่สังกัดงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

3) ในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้กรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวง
ศึกษาธิการ และครุสภาในจังหวัด

งานของกรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในจังหวัดทั้งที่กรมมอบหมาย
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ดี ที่กรมมอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดโดยตรงก็ดี
หรือเป็นกฎหมายที่กำหนดไว้ เป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยศึกษา
ธิการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติพิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการ หรือ
ปฏิบัติแล้วแต่กรณี ซึ่งงานเหล่านี้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติในฐานะ
ผู้ปฏิบัติงานให้กรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและครุสภา

จากบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้กล่าวแล้วจะเห็นว่า
กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการ
เป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังได้กล่าวถึงงานวิชาการ และงานด้านการวางแผน
(เจริญ วิโรจน์, 2531 : 9 อ้างอิงมาจาก สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, 2527 : 192) ไว้ว่า

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะให้สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดปฏิบัติงานด้านการวางแผนและวิชาการให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อ
จะได้เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยเหลือหน่วยงานทางการศึกษาในด้านวิชาการ
ให้มีทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงขอบข่ายของงานนี้แล้ว
จะเห็นว่างานนี้มีขอบข่ายกว้างขวางยากที่จะกำหนดไปได้อย่างเด่นชัด
งานด้านวางแผนและวิชาการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นงานที่
จะมีผลต่อสถานศึกษา และงานในสังกัดกรมต่าง ๆ เช่น กรมสามัญศึกษา
กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพลศึกษา กรมศิลปากร
กรมการศาสนา กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และทบวงมหาวิทยาลัย
ของรัฐบาลตั้งอยู่ในจังหวัด นอกจากนี้ (เกษม ศรีสูกะ 2527 ก :
1-18) ยังได้กล่าวอีกว่า ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานใกล้ชิด
กับสถานศึกษามากที่สุด งานของกระทรวงศึกษาธิการจะเจริญก้าวหน้าและ
สนองนโยบายได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารในระดับจังหวัดเป็น
อย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่จะต้องนำเอานโยบาย แผนงานและโครงการ
ต่าง ๆ ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการศึกษา การศาสนา และ
วัฒนธรรม ศึกษาธิการจังหวัดจะต้องเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการควบคู่
กันไป

การทำงานด้านวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวาง ซับซ้อน และสำคัญ
ยิ่ง จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ปฏิบัติที่ต้องมีทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะและ
ประสบการณ์ อดทนอดกลั้น ความวิริยะอุตสาหะ ความรับผิดชอบ และมีความ
อดทน อดกลั้น ที่จะปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องกันไป (เจริญ วิโรจน์, 2531 :
10) จากการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารการประถมศึกษาเมื่อเดือน
ตุลาคม 2523 อันมีผลให้ศึกษานิเทศก์ ประมาณจังหวัดละ 10 คน ซึ่งเคย
เป็นคณะกรรมการให้ศึกษาธิการจังหวัด ต้องจากไปอยู่สังกัดอื่น และ
แม้ศึกษาธิการจังหวัดจะได้นักวิชาการศึกษา มารับงานวิชาการทดแทนก็มี
เพียงจังหวัดละ 1 คน ไม่ได้สัดส่วนสมดุลย์กับปริมาณงาน (เกษม ศรีสูกะ,
2527 ก : 19) ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้รับโอนบุคลากรเพื่อบรรจุ
แต่งตั้งเป็นนักวิชาการศึกษา ประจำสำนักงานศึกษาธิการเขต จังหวัด
อำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 400 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2531 ข : 22) มีผลให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมี
นักวิชาการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจังหวัดละประมาณ 4 คน ยกเว้นจังหวัดน่านร่อง
ในแต่ละเขตการศึกษา จำนวน 12 จังหวัด ที่มีนักวิชาการศึกษาประมาณ
6 คน ประกอบกับภาวะปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น
จะต้องพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้าง
การบริหารงานโดยแบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็น 6 ฝ่าย
(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ข : 59-77) ดังนี้

- 1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- 2) ฝ่ายการเงินและบัญชี
- 3) ฝ่ายแผนงานติดตามและประเมินผล
- 4) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
- 5) ฝ่ายส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม
- 6) ฝ่ายส่งเสริมพละนามัยและกิจกรรมพิเศษ

ด้วยเหตุที่งานด้านวิชาการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีความสำคัญ และมีขอบข่ายกว้างขวาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับแผนอัตรากำลังและโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี พ.ศ. 2533-2535) และได้กำหนดให้นักวิชาการศึกษามีบทบาทหน้าที่ต้องปฏิบัติภารกิจในฝ่ายต่าง ๆ 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม ฝ่ายส่งเสริมการพละนามัยและกิจกรรมพิเศษ และฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล โดยจะต้องใช้อัตรากำลังตามกรอบภารกิจประมาณ 28-40 คน ตามปริมาณงานของแต่ละฝ่ายในจังหวัด จากภารกิจตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นว่ามีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาของจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังมีความรับผิดชอบสูงมากในการที่จะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย 3 ศูนย์ 3 ฐานะ ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นองค์กรกลางทำหน้าที่ในการประสานงานให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งการวางแผนการประสานการปฏิบัติตามแผน การตรวจติดตามและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษาร่วมกัน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. ก : 1)

เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้สั่งการให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแบ่งการปฏิบัติงานตามฝ่ายและงานที่กำหนดขึ้นตามหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ค่วนมาก ที่ ศธ 0202/27288 ลงวันที่ 6 กันยายน 2533 ในขณะที่ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจต้องการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหาร

การศึกษาระดับจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ และนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคใต้ ที่มีต่อสภาพและปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา ตามกรอบใหม่ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติภารกิจ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจ เพื่อนำไปสรุปเป็นแนวทางเสนอบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และนักวิชาการศึกษา 4 ด้าน ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ 4 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 ด้านงานแผนงานและสารสนเทศ
 - 1.2 ด้านงานติดตามประเมินผลและพัฒนาชนบท
 - 1.3 ด้านงานส่งเสริมการศึกษาของรัฐและเอกชน
 - 1.4 ด้านงานส่งเสริมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และนักวิชาการศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ระหว่างความคิดเห็นของประชากรที่ทำการศึกษาในพื้นที่เขตการศึกษา 2, 3 และ 4
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และนักวิชาการศึกษา ไม่แตกต่างกัน
2. ปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และนักวิชาการศึกษา ไม่แตกต่างกัน
3. สภาพการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของประชากรที่ทำการศึกษาในพื้นที่เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน
4. ปัญหาการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของประชากรที่ทำการศึกษาในพื้นที่เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญและประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติภารกิจด้านวิชาการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคและสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจทางด้านวิชาการ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจด้านวิชาการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

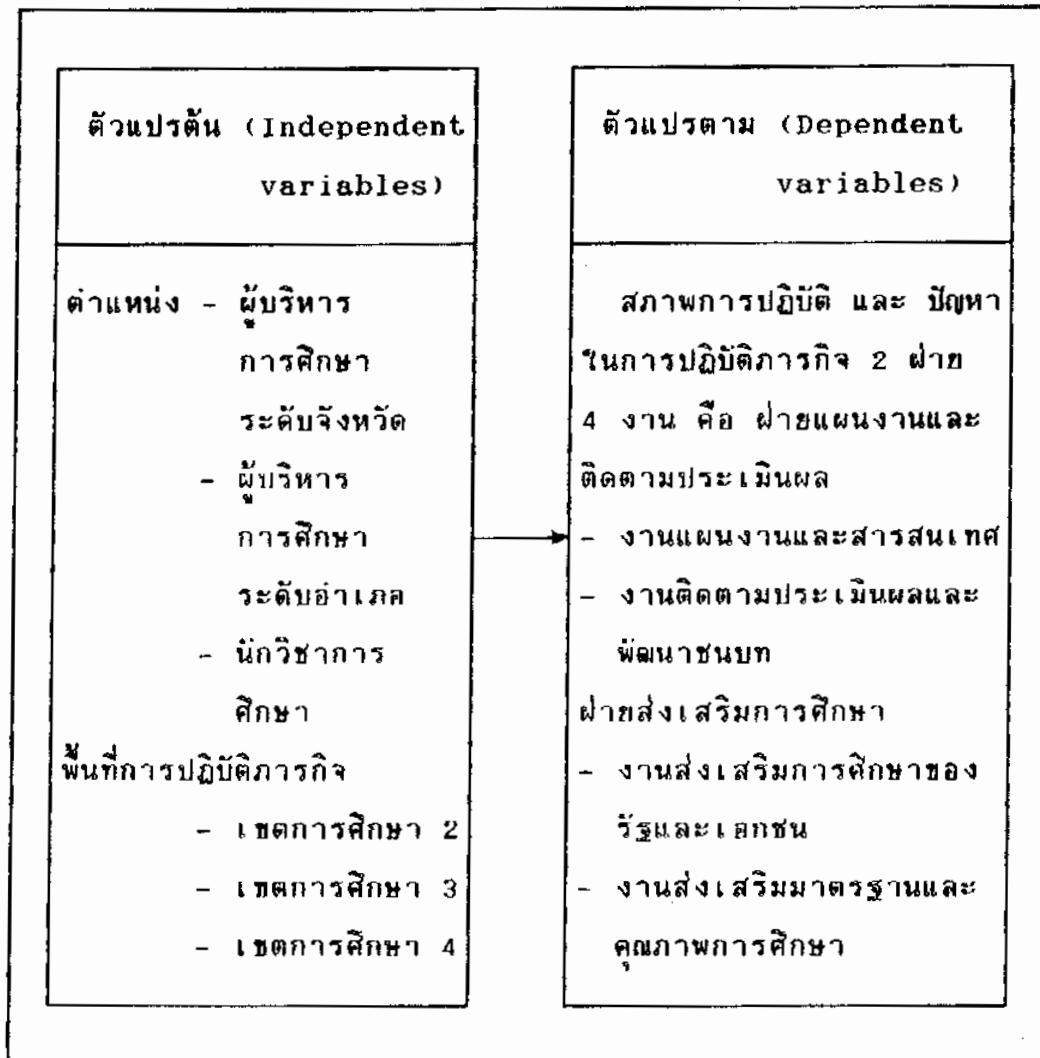
3. นักวิชาการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ให้สามารถตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างที่ปรับปรุงตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี พ.ศ. 2533-2535) ใน 2 ฝ่าย 4 งาน เท่านั้น คือ
 - 1) ฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล
 - งานแผนงานและสารสนเทศ
 - งานติดตามประเมินผลและการพัฒนาชนบท
 - 2) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
 - งานส่งเสริมการศึกษาของรัฐและเอกชน
 - งานส่งเสริมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา
2. เป็นการศึกษาการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด เท่านั้น คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พังงา และระนอง
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม คือ
 - 3.1 ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด คือ ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดและผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดใน 14 จังหวัดภาคใต้
 - 3.2 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ คือ ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอใน 14 จังหวัดภาคใต้
 - 3.3 นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหรือผู้ปฏิบัติภารกิจใน 4 ฝ่าย ตามข้อ 1 ใน 14 จังหวัดภาคใต้
4. รายละเอียดโครงสร้างของการวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual paradigm)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรต้นเป็นตำแหน่งซึ่งได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอและนักวิชาการศึกษา ส่วนตัวแปรที่ 2 เป็นพื้นที่การปฏิบัติการกิจ ซึ่งได้แก่ เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 สำหรับตัวแปรตาม คือ สภาพและปัญหาในการปฏิบัติการกิจของ 2 ฝ่าย 4 งาน ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นักวิชาการศึกษา หมายถึง ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมถึงข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการครูที่จังหวัดแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจในฐานะนักวิชาการศึกษา และได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคใต้

ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ศึกษาธิการจังหวัด และผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดที่ปฏิบัติงานใน 14 จังหวัดภาคใต้

ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานใน 14 จังหวัดภาคใต้

ภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศไทยแบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยจังหวัด จำนวน 14 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พังงา และระนอง

สภาพการปฏิบัติภารกิจของนักวิชาการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายส่งเสริมการศึกษา และฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ 4 งาน คือ งานส่งเสริมการศึกษาของรัฐ และเอกชน งานส่งเสริมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา งานแผนงานและสารสนเทศ และงานติดตามประเมินผลและการพัฒนาชนบท

งานส่งเสริมการศึกษาของรัฐและเอกชน หมายถึง การปฏิบัติภารกิจตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี 2533-2535) ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับ งานส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กผู้ยากไร้ก่อนวัยเรียน การจัดการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษา ส่งเคราะห์ การขยายโอกาสทางการศึกษา การหารายได้ระหว่างเรียนแก่นักเรียน งานประสานและส่งเสริมการดำเนินการมัธยมศึกษา งานประสานการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนา ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การพัฒนาแหล่งความรู้และข่าวสาร

ข้อมูล การส่งเสริมและดำเนินการในส่วนของโรงเรียนเอกชน การประสานการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนกับนอกระบบโรงเรียน

งานส่งเสริมมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี 2533-2535) ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบส่งเสริม และประเมินคุณภาพการศึกษาระดับต่าง ๆ นิเทศการบริหารการศึกษา งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ประเมินมาตรฐานการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ออกประกาศนียบัตรและใบรับรอง ตรวจสอบคุณวุฒิทางการศึกษา การรับนักเรียนนักศึกษา การสนับสนุน ควบคุม และตรวจสอบการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชน การพัฒนาหลักสูตร การสำรวจ/ส่งเสริมการใช้หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ส่งเสริมและสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา การวิจัย จัดทำสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุน และเผยแพร่การวิจัยการศึกษา

งานแผนงานและสารสนเทศ หมายถึง การปฏิบัติภารกิจตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี 2533-2535) ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับ การดำเนินการจัดสารสนเทศทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม แผนการดำเนินการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (อพป.ศท.) ปฏิทินการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด การประสานแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรด้านการวางแผนจัดทำเอกสารประกอบการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนบริหารงบประมาณเป็นราชงวดงบประมาณ

งานติดตามประเมินผลและการพัฒนาชนบท หมายถึง การปฏิบัติภารกิจตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดในแผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 (ปี 2533-2535) ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน จัดระบบ และดำเนินการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานสถานศึกษา ตามนโยบายและแผนงานของกระทรวงศึกษาธิการ ตามขั้นตอนและระยะเวลาของแผนงานโครงการการติดตามผลการพัฒนาชนบท โครงการพิเศษ และ

แผนงานโครงการเร่งด่วน การปฏิบัติงานตามโครงการ อพป.ศช.
 ประสานแผนการตรวจราชการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงและการรวบรวม
 หลักฐานกรณีต่าง ๆ ติดตามประเมินมาตรฐานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
 ราชงานและเผยแพร่ผลการดำเนินการศึกษา การศาสนา และการ
 วัฒนธรรมจังหวัด การดำเนินงานพัฒนาชนบท

พื้นที่ปฏิบัติการกิจ หมายถึง การแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการกิจตามสภาพ
 ภูมิศาสตร์ การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ออกเป็นเขต
 การศึกษา โดยในภาคใต้แบ่งเป็น 3 เขตการศึกษา คือ เขตการศึกษา 2
 ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี สคูล และนราธิวาส เขตการศึกษา 3
 ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และ
 ชุมพร เขตการศึกษา 4 ประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต กระบี่ ตรัง พังงา
 และระนอง